

Csokonai Vitéz Mihály:☐
A farsáng búcsúzó szavai
(részlet)

Élni kell a bőjtbe is.
Azért aki szép párt lele,
Nem zsíros az – élhet vele.
Kukrikol a csirke is!
Élni kell a bőjtbe is!

Jaj, siessünk, híveim!
Mit érzek? – mi szent szag? wer da? – –
Jaj! jön, – jön a hamvas szerda!
Béhamvazza szemeim:
Jaj, siessünk, híveim!

Víg lelkek! nem láttok már!
Bár nem láttok: de tőletek
Ei nem válok és véletek
Leszek: s ez így legyen bár;
Víg lelkek! nem láttok már.

*

Hubay Miklós: Hamvazószerda, büntudat nélkül
(részlet)

Vége a karneválnak.

A palotasor ablakai mellé kitűzött fáklyákat kioltogatták.
A gyertyákat is az ablakban. A fényező is kihunyt,
amely a Campanile csúcsáról pásztázta a forgatagot.

Sötétbe borult a város.

Reggel, hamvazószerda reggelén
harsány napfényre
és nagy harangozásra ébredtem a Luna Hotelban
(később tudtam meg,
hogy ez az elegáns szálló már a középkorban is megvolt,
ugyanezen a néven.)
A Királyi Kertek sötétzöld babérfáira nyíltak az ablakaim.
És az Arzenál felől belátszott a tenger
és fölötte az egész jólfűtött, ragyogó naprendszer.

Bűnbánatra hívtak Velence harangjai.
Mind egyszerre.
De engem hiába hívtak.
Itália kék ege alatt nem bírok
a lelkemből előcsiholni egy szikra büntudatot sem.
(Pedig odahaza de könnyen megy!)

Hacsak ez a kora ébredés nem!
Hisz a tegnapi karneválozók még mind alusznak.
Mi az, ami engem nem hagy aludni?

Visszamentem a Szent Márk térre.
Üres volt. Üres volt és ragyogott.
Akkor vonult el onnét az utolsó utcaseprő brigád.
Most csakugyan olyan volt a tér,
ahogy Napóleon mondta
(a jó mondásai végül halhatatlanabbak, mint a csatái):
„Európa szalonja.”

*

Pázmány Péter: A torkosság ellen

Uram, Jézus Krisztus,
ki az emberi testnek kényességét

és tobzódását akarván zabolázni,
életednek példájával
nemcsak negyven egész nap éhezél érettünk;
de halálod óráján is
szomjúságod oltására ecetet és epét választál:
adjad, hogy én is minden tobzódástúl; részegségtől
és testemnek gyenge, kényes táplálásátúl
megoltalmazzam magamat;
és a mennyei boldogságnak édességét megkóstolván,
ne legyen nagy gondom a férgek eledelének hizlalására,
hanem minden erőmmel
csak a te mennyei lakodalmodba kíváncsozom.
Ki élsz &c. Amen.

*

Pilinszky János: Kölcsönös szeretet – kölcsönös szenvedés

Hamvazószerda jele, szürke hamuja
arra figyelmeztet,
ami sorsunkban törékeny, emberségünkben esendő.
Arra, hogy halandók vagyunk.
Mivel csak így,
ennek teljes tudomásulvételével érthetjük meg
azt a másik „gyengeséget”, „isteni gyengeséget”,
amire hamvazószerdán fölkészülünk:
Krisztus halálát.

A nagybőjt első napja
nem véletlenül a halandó emberé,
ahogy az utolsó se véletlenül a sírba fektetett Istené.
Krisztus
halandóságunkban adhatott nekünk egyedül
halhatatlan találkozót,
ahogy ezt a József Attila-sorok
szándékuk ellenére is megfogalmazták:
„Aki halandó, csak halandót / szerethet halhatatlanul”.
Ez az isteni szeretet legmélyebb titka,
mely épp veszendőségünket választotta örök találkozóhelyül.

A hamu keresztjéről
a kereszt halottjáig egyenes út vezet,
egyazon út különböző stációin át.
Minden állomás veszendőségünk egy-egy fejezete:
tökéletes osztozkodás Isten és ember közt –
halálban és halhatatlanságban.

*

Nemes Nagy Ágnes: Barna, világoskék

(részlet)

Egy alkalommal azonban nagy tömeget,
szokatlan ünnepséget találtunk a kis kápolnában.
Mindenütt virágdísz,
középen egy dobogó, leterítve szőnyeggel,
és körben a dobogó szélén térdelt egy csomó gyerek.
A kis pesztra, aki húgomat és engemet sétáltatni vitt,
megörült, minket is gyorsan odatérdeltetett,
ő maga mögénk térdelt, és meleg szemmel nézte,
hogyan lám,
milyen szerencsés pillanatban
sikerült a gyerekeket idehozni.
Alighogy összetettük a kezünket,
már jött is a pap bácsi, pompás ruhában,
mellette egy ministráns fiú vitte a hamus tálat,
abba belenyúlt a pap bácsi,
és minden egyes térdelő gyerek homlokára
hamuval keresztet rajzolt.
Hamvazkodás volt.
Csodaszép volt ez, pap, virág, hamu, barlang,
annyira tetszett nekem,
hogyan sajna, tetszésemnek otthon is hangot adtam.
Rögtön ellocsogtam a hamvazkodást,
aminek némi következményei lettek.
Apám komor szomorúsággal mondta
Uluskának, az aranyos kis pesztrának,
nézze, édes fiam, mi protestánsok vagyunk, reformátusok,
ne vigye a gyerekeket katolikus szertartásra.
Uluska nem vette szívére a dolgot,
inkább olyasmi látszott az oldalpillantásában:
szegény, pogány kölykök, legalább kaptak egy kis áldást.
Mindenesetre a hamvazkodás gyönyörű volt,
a kis pesztra édes, és a barlangkápolna mesebarlang.

*

Fényi István

Hamvazószerda

Nem mímelhetem
a bűnöst, amikor olyan vagyok,
mint a növény, amelyre kiterült a reggel.

Meghalok inkább magam,
de édes felem halála
ne szabadítson a felfeszítettéstől.
Madarak nagy keresztje az égen.
Olyan bölcs nem vagyok,
hogy azt mondjam, mindegy, életre vagy halálra.
Ez a madár-kereszt ott a levegőben
gyönyörű, de nincs ámulat-hisztéria.
Olyan bölcs nem vagyok,
hogy azt mondjam, mindegy, a bambaságra vagy ámulatra,
a szeretetre vagy semmibebevésre.
A fa magára veszi a nappalt és az éjszakát,
az ég magára veszi a napot, holdat, csillagokat,
az ég magára veszi a repülő madár-keresztet,
a föld magára vett engem és pár milliárd testvéremet.
Magamra venném a világ bűneit,
nem adják, nem adják.

*

Joel 2,12-18

„Nos tehát,
-- mondja az Úr, --
térjetelek hozzám teljes szívetekből,
bőjttel, sírással és jajgatással.
Szaggassátok meg szíveteket, nem pedig ruhátokat,
és térjetelek meg az Úrhoz, a ti Istenetekhez,
mert jóságos ő és irgalmas, türelmes és nagyirgalmú,
és szánakozik a bajok felett.”
Ki tudja, hátha ismét megtér és elfelejt,
s áldást hagy hátra maga után,
étel- és italáldozatot az Úr, a ti Istenetek számára?
Fújjátok meg a harsonát Sionban,
hirdessetek szent bőjtöt,
rendeljetelek el ünnepet,
gyűjtsétek össze a népet,
szenteljétek meg a gyülekezetet,
hívjátok egybe a véneket,
gyűjtsétek össze a gyermekeket és a csecsemőket;
jöjjön ki hálósobájából a vőlegény, és nászházából a menyasszony.
Sírjanak az előcsarnok és az oltár között a papok,
az Úr szolgái, és mondják:
„Könyörülj, Uram, könyörülj népeden;
ne engedd, hogy gyalázzák örökrészedet,
és uralkodjanak rajta a nemzetek!”

Miért mondanák a népek között:

„Hol van az ő Istenük?”

Ekkor az Úrban féltő szeretet ébredt országa iránt,
és megkegyelmezett népének.

*

Ügyeljetek, hogy igazvoltotokat
ne az emberek előtt gyakoroljátok,
hogy csodáltassátok magatokat velük,
mert így nem lesz jutalmatok Atyátoknál, aki a mennyben van.

Amikor tehát adakozol,
ne kürtöltess magad előtt,
ahogyan a képmutatók teszik a zsinagógákban és az utcákon,
hogy dicsőítsék őket az emberek.

Bizony, mondom nektek: megkapták jutalmukat.

Amikor te alamizsnát adsz,
ne tudja a bal kezed, mit tesz a jobb,
hogy a te adományod rejtve maradjon;
Atyád, aki lát a rejtekben, megfizet majd neked.

Mikor pedig imádkoztok,
ne tegyetek úgy, mint a képmutatók,
akik szeretnek a zsinagógákban és a terek sarkán állva imádkozni,
hogy feltűnjenek az embereknek.

Bizony, mondom nektek: megkapták jutalmukat.

Te, amikor imádkozol, menj be a szobádba, zárd be az ajtód,
és így imádkozz Atyádhoz, aki a rejtekben van;
akkor Atyád, aki lát a rejtekben, megfizet majd neked.

Amikor böjtöltök,
ne legyenek bús képűek, mint a képmutatók.
Ők ugyanis elváltoztatják az arcukat,
hogy böjtölésükkel feltűnjenek az emberek előtt.
Bizony, mondom nektek: ők megkapták már jutalmukat.

Te, amikor böjtölsz,
kend meg a fejedet, az arcodat pedig mosd meg.
Ne lássák az emberek, hogy böjtölsz,
csak Atyád, aki a rejtekben van;
és Atyád, aki lát a rejtekben, megfizet majd neked.

Máté evangéliuma

*

Barcsay Ábrahám
Hamvazószerdára

Orczy Lőrincnek

Mely szent csipet hamu szállott homlokodra?
Lőrinc! jöjjön áldás, kívánom, papodra:
Ki oly nótát adott ciberés torkodra,
És oly szent beszédet fűzött ajakodra.

Felmetszem, barátom! leckédet szívembe,
Hagyd, ébresszen jóra sok gyengeségembe.
Elviszem magammal temető-helyembe,
A hív tanácsadás ritka ez életbe.

De ne véld, hogy Bécsnek álarcos piacán
Én buján hevertem hívság puha karján,
S ülvén incselkedő szépeknek lócáján,
Vélek tolakodtam táncolók pajtáján.

Ha néha világnak árja ragadott is,
Ha a gyönyörűség ölében hívott is,
És ha gyenge szívem szinte habozott is,
Még soha rabjává nem téve Sybaris.

Ezer érzékenység lakja e szívemet,
Mely szüntelen osztja rövid életemet,
Igaz, de meg ezer kín rágja szívemet,
És így miben leljem gyönyörűségemet?

Nem tudom, Társ! nálad talán feltalálnám,
Ha veled az örsi kerteket kapálnám,
S ott a gyümölcsfákat sorjába plántálnám,
Vagy hasznos veteményt burjától gyomlálnám.

Ha töviset tépnék, ama rossz nyelveket
Képzelném, kik öntik éltünkre mérgeket,
Ha bojtortjánt, vélném ama rest lelkeket,
Kik más munkájával hízlalják testeket.

De azonban még te új zöldellő ágat
Mezgésen lefejtven fújod víg nótádat,
És csendes akolba hajtod nyájacskádat,
Én csak messze hallom fűzfá-furuglyádat.

Minap is előbbször kivívén nyájamat,
Hogy szép napfény érte legelő-tájamat,
És szökdösni láttam víg báránykáimat,
Csernek vetvén hátam, próbáltam sípomat.

Azt véltem, hogy talán öröm lesz szólása,
Azonban a szomszéd kőszikla hangzása
Szomorún tért vissza, mert bús volt hallása,
S mint nekem, néki is panaszos mondása.

A fák levelei, hallván keservemet,
Ők is kettőztették gyászos énekemet,
A patakok vélek vitték nyegésemet,
Hogy még a vizek is tudják esetemet.

Ha Chlóris valaha Neptunus ölében
Hitetlenül menne habok közepében,
Hagyd, jusson panaszom Thétisnek fülében,
S küldje Chlórist vissza kunyhóm küszöbében.

Azonban a nap is égő Lybiának
Érvén határra meleg Afrikának,
Hegyekről vastagabb árnyékok hullának,
Az én kecskéim is hazaballagának.

Magam, Isten hozzád, pedig az erdőknek,
Isten hozzád, mondék kies legelőknél,
És a virágok közt mulató szellőknek,
S a harmatos égen bujdosó felhőknek.

De akár est-csillag ragyogó fényével,
Akár világos hold éjjeli díszével
Tűnt légyen szememben hódító színével,
Útamat mulatám csak Chlóris képével.

Mindenütt ő bírja egyedül lelkemet,
S midőn éjjel álom enyhítné testemet,
Akkor is árnyéka foglalja szívemet,
És jelenlétével csalja reményemet.

Hánykódásim között sokszor álmaimban
Azt vélem, hogy őtet tartom karjaimban,
S hogy lábait mosván könnyhullatásimban,
Végére kegyelmet nyerek kínjaimban.

Számtalanszor látom komor tekintetben,
Hogy előttem állván gyászos öltözetben,
Panaszos szavakkal juttatja eszemben,
Mely keserve légyen most távollétemben.

Kegyetlen árnyékok! tündéres látások!

Kik csendes elmémet így háborítjátok,
És szabad szívemet újra raboljátok,
Nehéz fogságomat, kérlek, tágítsátok.

De már újra virrad, keljetek, zsellérek!
Izmos tulkaitok igában vessétek,
Pásztorok! az ehes nyáját vezessétek,
S délre e sövénybe fejni térítsétek.